

Remissvar – Skogsutredningen SOU 2020:73

Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen.

Skogen är grunden för en av Västerbottens viktigaste näringar. Den har i hög grad bidragit till välstånd och utveckling i vår region och många människor får sin utkomst och sysselsättning från olika delar av skogens värdekedja. Skogen är avgörande för rennäringen och skogar med höga naturvärden skapar en resurs för besöksnäringen som växer sig allt starkare i regionen, från fjäll till kust. Skogen är inte bara utkomst och arbetstillfällen, den är också en viktig förutsättning för många invånares livsstil – för jakt, för bär- och svampplockning, och för dem som vistas mycket i skogen utan särskilt ärende. Skogen är en avgörande del av livskvaliteten för en stor del av befolkningen. Skogen är inte något där borta, skogen är något här runt omkring oss.

Hållbart brukande bör vara huvudspåret för skogen och den biologiska mångfalden

Vilhelmina kommun hade gärna sett att utredningen innehållit mer av förslag kring hur brukandet av skogen kan utvecklas, bli mer ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart, och färre förslag kring hur skog ska undanhållas från brukande.

Det är ett stort problem att diskussionen om skogen alltmer domineras av en föreställning om att brukande av skog och mark är något dåligt som utgör ett hinder för biologisk mångfald, och att det huvudsakliga verktyget för att bevara och utveckla mångfald är att ge skogen ett formellt skydd som förhindrar brukande. Synsättet visar sig i vissa av de strategier och regleringar som tas fram av EU-kommissionen och som därigenom påverkar utvecklingen i Sverige, och det yttrar sig också i delar av skogsutredningen.

Människan lever av naturen och vår existens är beroende av ett hållbart brukande av naturens resurser. I arbetet med en övergång till en bioekonomi och fossilfritt samhälle utgör skogen en viktig resurs. Skog som brukas klokt genererar biologisk mångfald och många av de skogar som nu skyddas på grund av höga naturvärden har brukats under lång tid. Områden som skyddas har också i de flesta fall fortsatt behov av skötsel för att behålla sina höga naturvärden, såvida det inte handlar om områden som avsatts för helt fri utveckling.

I Västerbotten är ägandet och brukandet av skogen av stor vikt för regionens utveckling och välstånd och är även en central del av regionens kulturella identitet. Vilhelmina kommun anser att ett hållbart brukande med produktionsmål och miljömål som likvärdiga delar ska vara huvudspåret i skogspolitiken. Skogsägandet ska präglas av frihet under ansvar med förtroende för den enskilde skogsägarens vilja att bruka skogen långsiktigt.

Ta hänsyn till Naturvårdsverkets utredning som jämför hur länder rapporterar olika om skyddad mark till EU

Vilhelmina kommun betonar vikten av den utredning som Naturvårdsverket nu har i uppdrag att ta fram med syftet att undersöka jämförbarheten mellan EU-ländernas rapportering om skyddad mark. Resultatet av utredningen bör vara en viktig komponent när regeringen tar ställning till skogsutredningens förslag.

Skogsutredningen har som deluppdrag att undersöka hur Sverige kan leva upp till internationella åtaganden om biologisk mångfald och skydd av värdefull natur. EU-länderna rapporterar hur de skyddar mark till EU men jämförelser mellan länderna är svåra eftersom länderna klassar skyddad mark olika och rapporterar heller inte på ett jämförbart sätt. Beroende på hur man klassar och rapporterar olika områden med skydd kan Sverige antingen ligga mycket bra till i jämförelser med andra EU-länder, eller vara nästan "sämst i klassen". I dag ingår till exempel inte frivilliga avsättningar, riksintressen för naturvård eller strandskydd i de områden som rapporteras som skyddade i Sverige medan flera europeiska länder rapporterar områden för till exempel landskapsskydd som skyddade trots att brukande av marken fortfarande är tillåten där. Sveriges rapportering ska motsvara andra länders.

Förslaget att formellt skydd ska vara frivilligt är bra

Vilhelmina kommun ställer sig bakom förslaget att formellt skydd av skog ska vara frivilligt.

Idag kan höga naturvärden utgöra en "risk" för skogsägaren. En skogsägare som under lång tid skött sin skog på ett sätt som ger höga naturvärden kan på grund av dessa värden tvingas avstå från brukande av delar av skogsinnehavet. Det är inget bra incitament om vi vill att skogsägare ska utveckla sitt brukande så att högre naturvärden uppstår.

Skyddet av fjällnära skog behöver bygga på samsyn och samverkan

Vilhelmina kommun avvisar förslaget att stora delar av den fjällnära skogen skyddas formellt genom tvångsätgärder. Det är i södra Sverige som andelen skyddad skog är i underkant.

Utredningen föreslår att större delen av den fjällnära skogen ska skyddas i ett bälte längs hela den svenska fjällkedjan. Stora delar har redan idag ett formellt skydd men utredningen föreslår att ytterligare cirka 525 000 ha skog ska lösas in till en beräknad kostnad av 20 miljarder kronor. Stora delar av dessa områden finns i Västerbotten. Vilhelmina kommun anser att principen om att skydd ska vara frivilligt bör gälla även här och som fjällkommun motsätter sig Vilhelmina kommun tvångsinlösen. Vilhelmina kommun anser inte att frivillighet främjas genom ett

ensidigt myndighetsbeslut om avverkningsförbud som en rimlig arbetsmetod att indirekt tvinga fram ett formellt skydd av den privata skogsmarken.

Liksom annan skog har fjällnära marker ofta förvaltats i generationer i en familj. Skogsägandet kan då ge en känsla av tillhörighet till en plats och det långvariga förvaltandet skapar band mellan generationerna och sociala värden som inte går att ersätta ekonomiskt.

Utredningen menar att den samhällsekonomiska vinsten av att undanta stora områden i fjällvärlden från brukande ger förutsättningar för en ökad turism som i sin tur kan ge intäkter som överskrider intäkterna från ett fortsatt brukande. Vilhelmina kommun delar inte den uppfattningen, eftersom skogsbruket står för en så stor del av den infrastruktur som besöksnäringen nyttjar.

Vilhelmina kommun delar inte utredningens övertro på att naturturismen ensam ska stå för landsbygdsutvecklingen i fjällkommunerna. Besöksnäringen i sig är viktig för fjällområdet, men de besökare som främst är intresserade av att besöka reservat och nationalparker har ofta den fria tillgången till landskapet som prioritet och de spenderar generellt mindre pengar än andra besökare på restaurangbesök, boende och annan service som besöksnäringen erbjuder.

För att bygga och utveckla en livskraftig besöksnäring i stora delar av Västerbottens fjällnära områden behövs en levande landsbygdkultur med ett hållbart brukande av naturresurserna på platsen. Skogen fungerar idag ofta som en ekonomisk säkerhet som gör att invånare i fjällkommuner både kan och vågar investera i nya företag och verksamheter som utvecklar landsbygden. Företagare behöver också ofta ha fler samtidiga verksamheter för att få det att gå runt.

Besöksnäringen har ofta stor nytta av den infrastruktur som ett aktivt skogsbruk skapat. När skogsbruket upphör på en plats, upphör exempelvis också underhållet av nätet av skogsbilvägar. Jakt-, fiske- och även naturturismen använder i hög utsträckning skogsbilvägarna för att komma ut i naturen, men efter några år utan underhåll kommer vägarna att vara ofarbara. På motsvarande sätt är en levande rennäring en hörnsten för en levande fjällbygd. Aktiv renskötsel med den infrastruktur den skapar är en grundförutsättning för många delar av besöksnäringen.

Det senaste årets reserestriktioner har dessutom visat sårbarheten i områden som byggt sig beroende av tillresta konsumenter.

Vilhelmina kommun ser inte rennäring, skogsbruk och besöksnäring som motstående intressen utan istället tre verksamhetsområden som kan samspela och stärka varandra.

Grön vertikal genom hela landet

Kommunen förstår tanken bakom den skyddade fjällskogszonen, men ser hellre att tanken på en genomgående zon av olika skogstyper genom landet där olika skogstyper ingår. Här föreslår vi att redan existerande skyddade områden används som grund och sedan kan en zon som

innehåller varierande naturtyper i med olika behov av skydd skapas på sikt för att knyta ihop områdena. Zonen behöver inte undantas från skogsbruk där det kan bedrivas så länge syftet med skyddet uppnås. På så sätt kan man råda bot på den obalans mellan skyddsvärd och skyddad skog i olika delar av landet, där skyddsvärda skogstyper i södra delen av landet idag saknar skydd på ett sätt som inte är lika tydligt i norra delen av landet där stora reservat bildats bland annat genom avsättning av samhällsägda skog.

Ökade resurser till reservatsförvaltning

Under senaste åren har många naturreservat bildats, men förvaltningen och skötseln hänger inte med i samma utsträckning. Naturreservat kan vara en god resurs för besöksnäring, men det kräver att de underhålls och sköts om. Tillräckliga resurser måste avsättas för att underhålla anläggningar i skyddade områden. Det ökar både attraktivitet och stödet naturvårdsinsatserna. Ytterligare ekonomiska resurser behöver avsättas för att tillskapa nya fasta besöksmål och övernattningsstugor inom befintliga reservat. Ökad mottagningskapacitet behöver tillskapas för att möta efterfrågan från en växande besöksnäring. Lokalt anställd personal ansvarar för underhåll och nyproduktion av de fasta besöksmålen och tillkommande infrastrukturen inom de befintliga reservaten.

Översyn av reservatsföreskrifter

Många reservatsföreskrifter är gamla, och kommunen föreslår att en del mycket gamla föreskrifter ses över så att onödiga inskränkningar kan upphävas så länge syftet med reservatet inte motverkas. Det kan handla om att generellt skoterförbud kan ersättas med att det är tillåtet att köra snöskoter på väl tjälad snötäckt mark etc. Vilhelmina kommun ser också gärna att vid arbeten i naturreservat ska lokala entreprenörer anlitas så långt det är rimligt.

Bra att nyckelbiotopsinventeringen upphör men bevara kunskapen

Vilhelmina kommun ställer sig bakom förslaget att nyckelbiotopsinventeringen ska upphöra.

Inventeringarna innebar myndighets beslut som saknade lagstöd samtidigt som de fick mycket stora ekonomiska konsekvenser för skogsägarna. Inventeringen skapade ett omvänt incitament till naturvård där en skogsägare som skött sin skog varsamt och skapat biotoper där hotade arter trivs utsattes för en stor ekonomisk press genom att riskera att inte kunna sälja sin skog. Utredningen föreslår att nyckelbiotopsinventeringen ska ersättas av en naturmiljöbeskrivning. Vilhelmina kommun anser att det är bra att kunskapen om var värdefulla biotoper finns ökar, men det är viktigt att naturmiljöbeskrivningen utformas så att den inte får samma rättsosäkra verkan som nyckelbiotopsinventeringen. Informationen från nyckelbiotopsinventeringen bör inte heller förstöras utan förvaltas och tillgängliggöras på ett sätt som inte orsakar ovan nämnda problem. Vilhelmina kommun föreslår att Sveriges Lantbruksuniversitet övertar insamlad data från nyckelbiotopsinventeringen och tillgängliggör den för bl.a. forskning.

Vi ser fram emot en bioekonomistrategi som väger skogens olika värden

Vilhelmina kommun välkomnar en nationell bioekonomistrategi.

Arbetet är redan påbörjat och vi ser positivt på att skogsutredningen lyfter att en bioekonomistrategi för Sverige behövs, och att arbetet med den måste ta fart. En otydlig och spretig politik höjer idag konfliktnivån. Olika myndigheter har olika uppdrag och uppfattningar om avvägningar i skogen. Disparata budskap och brist på långsiktighet försvårar för skogens olika intressegrupper att jobba tillsammans mot gemensamma och tydliga mål. Vilhelmina kommun menar dock redan idag att de sammanlagda förväntningarna som finns på uttag av biomassa för olika ändamål är orealistiska.

För att peka ut en stabil riktning för framtiden behöver vi fortfarande mer kunskap om skogens ekologiska status, om skogens möjliga roll i klimatarbetet och potential att bidra till att fasa ut det fossila, om skogens roll för svensk ekonomi och sysselsättning, för landsbygdsutveckling, friluftsliv och kultur. Vi behöver veta var vi står och vartåt utvecklingen pekar. Men till sist är avvägningarna politiska – vad vill Sverige som nation med sin skog? Vilhelmina kommun hoppas att bioekonomistrategin kommer att bidra till svaret.

VILHELMINA KOMMUN

Annika Andersson, kommunstyrelsens ordförande